

ombudsman

už 20 let pomáháme bez rozdílu

Vyhrazená parkoviště pro osoby se zdravotním postižením

Výzkum veřejného ochránce práv 2020

Obsah

Poslání ochránce.....	3
Slovník užitých pojmů	4
Seznam použitých zkratk	6
Úvodní slovo	7
Shrnutí výsledků výzkumu	8
Právní úprava.....	4
1. Vyhrazená parkoviště.....	9
2. Vyhrazená parkoviště pro osoby s parkovacím průkazem.....	9
3. Antidiskriminační zákon	11
4. Pravidla obcí pro individuální vyhrazená parkoviště	12
5. Procesní aspekty	13
6. Správní a místní poplatky	13
Analýza výsledků dotazníkového šetření	14
1. Pravidla obcí pro individuální vyhrazená parkoviště	15
2. Povolení individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP	19
3. Realizace individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP	24
Závěry	26
Příloha: Znění dotazníku	27

Poslání ochránce

Již od roku 2001 ochránce chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů a dalších institucí. Tehdy má právo nahlížet do úředních či soudních spisů, žádat úřady o vysvětlení a může bez ohlášení provádět místní šetření. Shledá-li pochybení úřadu a nepodaří se mu dosáhnout nápravy, může informovat nadřízený úřad či veřejnost.

Od roku 2006 ochránce plní úkoly národního preventivního mechanismu podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení, v nichž se nacházejí osoby omezené na svobodě, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením. Svá zjištění a doporučení ochránce zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a na jejich základě formuluje standardy zacházení. Návrhy na zlepšení zjištěného stavu a odstranění případného špatného zacházení ochránce směřuje jak k samotným zařízením a jejich zřizovatelům, tak k ústředním orgánům státní správy.

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního orgánu pro rovné zacházení a ochrany před diskriminací (equality body). Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám

souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od roku 2011 ochránce rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

Počínaje lednem 2018 zastává ochránce také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením a pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti.

Ke zvláštním oprávněním ochránce patří právo podávat Ústavnímu soudu návrhy na zrušení podzákonných právních předpisů, právo vedlejšího účastenství před Ústavním soudem v řízení o zrušení zákona či jeho části, právo podat správní žalobu k ochraně veřejného zájmu či návrh na zahájení kárného řízení s předsedou či místopředsedou soudu. Ochránce také může příslušnému úřadu doporučit vydání, změnu či zrušení právního nebo vnitřního předpisu. Doporučení ke změně zákona podává vládě.

Ochránce je nezávislý a nestranný, z výkonu své funkce je odpovědný Poslanecké sněmovně, která ho zvolila. Má jednoho voleného zástupce, kterého může pověřit výkonem části své působnosti. Se svými poznatky ochránce průběžně seznamuje veřejnost prostřednictvím médií, internetu, sociálních sítí, odborných seminářů, kulatých stolů a konferencí. Nejdůležitější zjištění a doporučení shrnuje zpráva o činnosti veřejného ochránce práv předkládaná každoročně Poslanecké sněmovně.

Slovník užitých pojmů

Antidiskriminační zákon – zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o obecný právní předpis, který zakazuje diskriminaci v oblastech v něm vymezených (např. přístup ke zboží a službám) a upravuje základní definice diskriminace a souvisejících pojmů.

Individuální vyhrazené parkoviště – vymezené parkovací stání, na němž smí zastavit a stát pouze konkrétní vozidlo. Vyhrazuje-li se pro osobu se zdravotním postižením, je označeno svislou dopravní značkou IP 12 – vyhrazené parkoviště s dodatkovou tabulkou s registrační značkou vozidla, a vodorovnou dopravní značkou V 10f.

Obecné vyhrazené parkoviště – vymezené parkovací plochy, na nichž smí zastavit a stát pouze vozidlo přepravující držitele parkovacího průkazu. Jsou označeny svislou dopravní značkou IP 12 – vyhrazené parkoviště, a vodorovnou dopravní značkou V 10f.

Osoba se zdravotním postižením – lidé s postižením; jde nejen o držitele průkazu TP, ZTP a ZTP/P a držitele parkovacího průkazu, ale také jakékoliv další lidi, jejichž zdraví je dlouhodobě (trvale) poškozeno, což je může znevýhodnit oproti ostatním.

Parkovací průkaz – držitel/ka průkazu ZTP (s výjimkou osob úplně nebo prakticky neslyšících) nebo držitel/ka průkazu ZTP/P má nárok na vydání dalšího – „parkovacího“ průkazu. Řidič vozidla takto označeného, v němž se aktuálně přepravuje držitel tohoto průkazu, nemusí za určitých podmínek dodržovat některé zákazy vyplývající z pravidel provozu na komunikacích (např. zákaz stání, zákaz vjezdu). Vozidlo může jako jediné stát na *obecných vyhrazených parkovištích* pro osoby se zdravotním postižením. Osobě s parkovacím průkazem, stejně jako jiným osobám, může úřad povolit zvláštní užívání komunikace – zřídit *individuální vyhrazené parkoviště* pro konkrétní vozidlo.

Přiměřená opatření – antidiskriminační zákon stanoví osobě, která nabízí služby veřejnosti, povinnost přijmout opatření, která zajistí, že osoba se zdravotním postižením může nabízených služeb využít. Poskytovatel služby musí přijmout jen opatření, které je přiměřené – tedy jeho přijetí pro poskytovatele služby nepředstavuje nepřiměřené zatížení. Možnost užívání veřejných komunikací, tedy i parkování na nich, představuje službu určenou veřejnosti. Proto povinnost přijímat přiměřená opatření ve vztahu k osobám se zdravotním postižením platí i zde. Jednou z forem přiměřeného opatření může být v konkrétním případě vyslovení souhlasu se zřízením vyhrazeného parkoviště.

Silniční správní úřad – je úřad povolující individuální vyhrazené parkoviště. Místně příslušný je úřad obce, která je vlastníkem komunikace. Zvláštní užívání komunikace formou individuálního vyhrazeného parkoviště povoluje úřad ve správním řízení vedeném v přenesené působnosti obce. V tomto řízení je úřad nezávislý na obci.

Vlastník komunikace – vlastníkem místních komunikací je v České republice vždy obec. Ke zřízení individuálního vyhrazeného parkoviště je dle platné právní úpravy třeba souhlasu obce. Souhlas obec vydává v roli samosprávy (v samostatné působnosti obce).

Zákon o pozemních komunikacích – zákon č. 13/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné upravuje tzv. zvláštní užívání místní komunikace. Jednou z forem zvláštního užívání komunikace je zřízení vyhrazeného parkoviště.

Zákon o silničním provozu – zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné upravuje tzv. parkovací průkaz.

Zdravotní postižení – jde o jeden z právem zakázaných diskriminačních důvodů. Antidiskriminační zákon je definuje jako tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit osobám v jejich právu na rovné zacházení v oblastech zákonem vymezených, jde-li zároveň o postižení dlouhodobé (takové, které trvá alespoň jeden rok). Ochránce shodně s antidiskriminačním zákonem vychází z tzv. *sociálního modelu* zdravotního postižení, který spatřuje obtíže především v nedostatečně přizpůsobeném sociálním prostředí, které není přizpůsobeno potřebám lidí se zdravotním postižením. Nenasleduje tedy tzv. *medicínský model* zdravotního postižení, který je založen na předpokladu, že obtíže spojené se zdravotním postižením vycházejí ze zdravotní vady.

Zvláštní užívání komunikací – užívání dálnic, silnic a místních komunikací jiným způsobem, než pro které jsou obecně určeny. Jedním ze způsobů zvláštního užívání komunikace je zřizování individuálního vyhrazeného parkoviště.

Seznam použitých zkratek

OZP – osoba se zdravotním postižením

průkaz TP – průkaz osoby se *středně těžkým* funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra

průkaz ZTP – průkaz osoby s *těžkým* funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra

průkaz ZTP/P – průkaz osoby se *zvlášť těžkým* nebo *úplným* funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra

úřad – silniční správní úřad

Úvodní slovo

Na veřejného ochránce práv se opakovaně obracejí lidé se zdravotním postižením s žádostí o pomoc ve věci povolení individuálního vyhrazeného parkoviště. Stěžují si na *postup obcí jako vlastníků* místní komunikace při vydávání souhlasu se zvláštním užíváním komunikace formou vyhrazeného parkoviště či na *postup silničního správního úřadu* při povolování vyhrazeného parkoviště.¹ Z těchto podnětů ochránce zjistil také odlišné přístupy vlastníků komunikací při samotné realizaci vyhrazeného parkoviště. Veřejný ochránce práv si uvědomuje, že obce se při rozhodování dostávají do velice složitých situací, a to zejména kvůli rostoucí poptávce po parkovacích místech ve větších sídlech.

Z výše uvedených důvodů přistoupil ochránce k realizaci výzkumu zaměřeného na *individuální vyhrazená parkoviště pro osoby se zdravotním postižením*.² Této problematice se dlouhodobě věnuje v rámci své působnosti v oblastech silničního hospodářství a rovného zacházení. Téma je zásadní také pro jeho novější agendu monitorování práv osob se zdravotním postižením. Vyhrazené parkoviště je jedním z opatření, které těmto lidem napomáhá žít nezávisle a zapojovat se aktivně do společnosti.

V roce 2012 vydal tehdejší ochránce JUDr. Pavel Varvařovský doporučení k naplňování práva na rovné zacházení při zřizování vyhrazených parkovišť,³ které mnohé obce ve své praxi využívají. Doporučení bude aktualizováno i s ohledem na zjištění vzešlá z tohoto výzkumného šetření.

Cílem výzkumu bylo *zmapovat postup při zřizování individuálního vyhrazeného parkoviště*. Ochránce pevně věří, že aktuální zjištění, která tato zpráva představuje, budou přínosem pro práci obcí (samospráv) i jejich úřadů, jejichž pracovníkům patří poděkování za vstřícnou spolupráci.

Metodou výzkumu bylo *elektronické dotazníkové šetření*. S žádostí o vyplnění dotazníku se ochránce obrátil na všech 26 statutárních měst České republiky, 362 obcí s pověřeným obecním úřadem na území ČR (obce II. typu), 29 úřadů městských částí města Brna a 57 úřadů městských částí hlavního města Prahy. Dotazník vyplnilo 342 z celkem 474 oslovených subjektů (návratnost tedy činí 72 %). Sběr dat probíhal v termínu od 21. května do 15. července 2019.

1 Správní řízení vede úřad na základě § 25 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

2 Vyhrazené parkování uvádí zákon jako jeden z typů zvláštního užívání komunikace v § 25 odst. 6 písm. c) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

3 Doporučení veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovné zacházení při zřizování vyhrazeného parkování na místních komunikacích ze dne 21. 5. 2012, sp. zn. 159/2011/DIS, dostupné na: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/Doporučení/Doporučení-parkovani_159-2011.pdf.

Shrnutí výsledků výzkumu

1. **Obecná kritéria či podmínky (pravidla) vlastníka komunikace** pro udělení souhlasu se zřízením individuálního vyhrazeného parkoviště pro osoby se zdravotním postižením má zpracováno pouze **41 % obcí**.
2. **Nesouhlas vlastníka komunikace je nejčastějším důvodem**, pro který silniční správní úřad nepovolí individuální vyhrazené parkoviště.
3. Pouze **9 % obcí** považuje za oprávněné žadatele o individuální vyhrazené parkoviště také osoby bez průkazu ZTP a ZTP/P. Zbytek obcí tento průkaz vyžaduje.
4. **64 % obcí** vyžaduje, aby žadatel měl **trvalý pobyt v nemovitosti**, u které žádá o individuální vyhrazené parkoviště. Polovina všech obcí se však spokojí rovněž s jiným prokázáním vztahu k nemovitosti.
5. **28 % obcí vydává povolení** pro individuální vyhrazené parkoviště **na dobu platnosti průkazu ZTP nebo ZTP/P**.
6. **46 % obcí požaduje pořízení a umístění dopravního značení po samotných uživateliích. Více než polovina všech obcí od nich vyžaduje i platbu nákladů** na dopravní značení (v plné či podílové výši).
7. **20 % obcí neprovádí údržbu** individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP ani odklizení sněhu v zimním období.

Právní úprava

Právní úprava zřizování individuálních vyhrazených parkovacích míst pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „OZP“) je roztříštěná a nepřehledná. Základ materie nalezneme v zákoně o pozemních komunikacích⁴ a v zákoně o silničním provozu⁵. Z důvodů dále vysvětlených je však třeba aplikovat rovněž antidiskriminační zákon⁶ a další právní předpisy.

1. Vyhrazená parkoviště

Individuální vyhrazené parkoviště je zakotveno v zákoně o pozemních komunikacích jako jedna z forem tzv. zvláštního užívání komunikace (dálnice, silnice a pro naše potřeby zejména místní komunikace). Jde o užívání pozemní komunikace jiným způsobem, než pro který je obecně určena.⁷ Proto je podmíněno povolením silničního správního úřadu (dále také jen „úřad“) a souhlasem vlastníka místní komunikace – obce⁸. Takto lze parkoviště vyhradit jakékoliv osobě (fyzické, či právnické) na jakémkoliv místě. Vyhrazení parkoviště je zpoplatněno správním i místním poplatkem (viz kapitola 6. Správní a místní poplatky).

V obecné rovině není na zvláštní užívání pozemní komunikace právní nárok. Samotný zákon o pozemních komunikacích výslovně nevymezuje, v jakých případech by měl vlastník komunikace udělit se zřízením individuálního vyhrazeného parkovacího místa souhlas, tedy jaká kritéria by měl při svém rozhodování brát v potaz.

2. Vyhrazená parkoviště pro osoby s parkovacím průkazem

Ze zákona o silničním provozu⁹ vyplývá, že držitelé průkazů ZTP (s výjimkou osob úplně nebo prakticky neslyšících) a držitelé průkazů ZTP/P mají nárok na vydání dalšího průkazu – „*parkovacího průkazu*“. Ten se užívá **k označení vozidla přepravujícího osobu s těžkým zdravotním postižením** (průkaz ZTP se přiznává osobě s těžkým funkčním postižením, průkaz ZTP/P osobě se zvláště těžkým nebo úplným funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace). Řidič vozidla označeného parkovacím průkazem, v němž se aktuálně přepravuje

4 Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

5 Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

6 Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

7 Ustanovení § 25 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

8 Srov. ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích: „*Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát. Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí. Vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba.*“

9 Ustanovení § 67 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

držitel průkazu, **nemusí za určitých podmínek dodržovat některé zákazy** vyplývající z pravidel provozu na komunikacích (např. zákaz stání, zákaz vjezdu). Vozidlo **může jako jediné stát na obecných vyhrazených parkovištích pro OZP¹⁰**.

Držiteli parkovacího průkazu může silniční správní úřad povolit zvláštní užívání komunikace a zřídit mu individuální vyhrazené parkoviště pro konkrétní vozidlo¹¹. Zákon o silničním provozu z nejasného důvodu omezuje možnost individuálního vyhrazení parkoviště na místo bydliště držitele parkovacího průkazu. Zákon o pozemních komunikacích, jímž se řídí vyhrazení parkovišť pro všechny ostatní osoby včetně držitelů parkovacích průkazů, však takové omezení na místo bydliště nezná. Zákon o silničním provozu je proto nutno vyložit tak, že není vyloučeno, aby držitel parkovacího průkazu požádal o individuální vyhrazené parkoviště jinde než přímo v místě svého bydliště a vlastník i úřad mu vyhověli. Držitel parkovacího průkazu nemůže mít horší postavení než ostatní osoby, na něž dopadá pouze zákon o pozemních komunikacích.

2.1 Bydliště versus trvalý pobyt

Pokud vlastníci komunikací zohledňují místo bydliště žadatele o individuální vyhrazené parkoviště (např. ve svých pravidlech), musí pojem *bydliště* v rámci zásady bezrozpornosti právního řádu vykládat v souladu s občanským zákoníkem¹² jako **místo, kde se žadatel zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale**. Místo evidované jako trvalý pobyt je pro tyto účely nerozhodné. Údaj o evidovaném trvalém pobytu neurčuje bydliště člověka.

Pojem bydliště užitý v § 67 odst. 9 zákona o silničním provozu pak nelze vázat na trvalý pobyt ani skrze pojem definovaný v § 2 písm. hh) téhož zákona¹³. Zákon o silničním provozu totiž navázáním na trvalý pobyt definuje pojem „*obvyklé bydliště*“ užívaný v zákoně dále

10 Jsou vždy označeny svislou dopravní značkou IP 12 a vodorovnou dopravní značkou V 10f bez dodatkové tabulky vyhražující parkování pro konkrétní vozidlo s registrační značkou na tabulce uvedené.

11 Ustanovení § 67 odst. 9 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů: „*Silniční úřad může na základě žádosti osoby, které byl vydán parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením, vydat rozhodnutí o zřízení vyhrazeného parkoviště v místě bydliště podle jiného právního předpisu. Silniční správní úřad vykonává podle jiného právního předpisu dohled nad řádným užíváním vyhrazeného parkoviště.*“

12 Ustanovení § 80 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník:

(1) „*Člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale; takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu. Uvádí-li člověk jako své bydliště jiné místo než své skutečné bydliště, může se každý dovolat i jeho skutečného bydliště. Proti tomu, kdo se v dobré víře dovolá uvedeného místa, nemůže člověk namítat, že má své skutečné bydliště v jiném místě.*“

(2) *Nemá-li člověk bydliště, považuje se za ně místo, kde žije. Nelze-li takové místo zjistit, anebo lze-li je zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště člověka místo, kde má majetek, popřípadě místo, kde měl bydliště naposledy.*

13 Ustanovení § 2 písm. hh) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů: „*obvyklé bydliště na území České republiky je místo trvalého pobytu fyzické osoby na území České republiky, nebo pokud fyzická osoba nemá na území České republiky trvalý pobyt, místo na území České republiky, kde...*“

pro agendu řídicích oprávnění (hlava III.) nikoliv pojem „bydliště“ užitý v souvislosti s parkovacím průkazem (hlava II.)

3. Antidiskriminační zákon

Na vyhrazování parkoviště se vztahuje i právní úprava obsažená v antidiskriminačním zákoně. V případě, že o zřízení individuálního vyhrazeného parkoviště žádá osoba se zdravotním postižením, vztahuje se na vlastníka komunikace i silniční správní úřad **zákaz diskriminace z důvodu zdravotního postižení stanovený antidiskriminačním zákonem¹⁴**.

Jak vlastník komunikace, tak silniční správní úřad jsou z hlediska antidiskriminačního zákona povinni přijmout vůči OZP, jejíž zdravotní stav to odůvodňuje, tzv. **přiměřená opatření**. Tento zákon jim tedy nepřímo předepisuje zřizovat individuální vyhrazená parkoviště pro OZP, a tím zmírňovat či odstraňovat překážky, které brání plnému zapojení OZP do společnosti. Vyhovět tak nemusí pouze tehdy, pokud by to pro obec znamenalo **nepřiměřené zatížení**.

Co je pro obce jako garanty dopravní politiky na svém území nepřiměřeným zatížením? Důvodem, proč obce nesouhlasí se zřízením individuálního vyhrazeného parkoviště v případě každého žadatele, je nejčastěji nedostatečná kapacita parkovacích míst. Obec hájí zájmy všech občanů obce, a vychází proto z předpokladu, že při nedostatečné kapacitě běžných parkovacích míst nelze vyhovět všem žádostem o individuální vyhrazená parkoviště. Zřízení vyhrazeného parkoviště by při nedostatečné parkovací kapacitě mohlo být pro obec nepřiměřeným zatížením. Samotná nedostatečná parkovací kapacita (příp. jiné problémy) však neznamená, že lze odmítnout vyhrazení parkoviště (jakožto přijetí přiměřeného opatření) bez dalšího. Obec i úřad musí vždy zkoumat **míru užitku pro žadatele** (především zdravotní stav, zda je sám řidičem nebo jej vozí jiná osoba apod.) a **možná náhradní opatření**, která by také uspokojila potřeby žadatele. Teprve odpovědným a individuálním posouzením těchto parametrů lze v některých případech dospět k závěru, že individuální vyhrazené parkoviště nebude odsouhlaseno/povoleno, neboť by bylo nepřiměřeným zatížením pro obec.

14 Ustanovení § 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů:

„ (2) *Nepřímou diskriminací z důvodu zdravotního postižení se rozumí také odmítnutí nebo opomenutí přijmout přiměřená opatření, aby měla osoba se zdravotním postižením přístup k určitému zaměstnání, k výkonu pracovní činnosti nebo funkčnímu nebo jinému postupu v zaměstnání, aby mohla využít pracovního poradenství, nebo se zúčastnit jiného odborného vzdělávání, nebo aby mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení.*

(3) *Při rozhodování o tom, zda konkrétní opatření představuje nepřiměřené zatížení, je třeba vzít v úvahu*

- a) míru užitku, kterou má osoba se zdravotním postižením z realizace opatření,*
- b) finanční únosnost opatření pro fyzickou nebo právnickou osobu, která je má realizovat,*
- c) dostupnost finanční a jiné pomoci k realizaci opatření a*
- d) způsobilost náhradních opatření uspokojit potřeby osoby se zdravotním postižením.“*

Podrobnější návod k aplikaci antidiskriminačního zákona a poměřování míry užitku a náhradních opatření lze nalézt v doporučení¹⁵ ochránce k tomuto tématu z roku 2012, či v jeho připravované aktualizaci.

Kdo je osoba se zdravotním postižením?

Antidiskriminační zákon¹⁶ definuje zdravotní postižení jako tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit osobám v jejich právu na rovné zacházení v oblastech zákonem vymezených, jde-li zároveň o postižení dlouhodobé (takové, které trvá nebo má trvat alespoň jeden rok). Z pohledu práva na rovné zacházení tedy není důležité, zda je zdravotní stav osoby „potvrzen“ rozhodnutím orgánu státní správy (např. rozhodnutím o přiznání průkazu TP, ZTP, nebo ZTP/P nebo rozhodnutím o přiznání invalidního důchodu). Stěžejní je **faktické postižení**.

Osobami se zdravotním postižením (OZP) chráněnými antidiskriminačním zákonem je tedy širší **skupina osob, než jen osoby, kterým byl přiznán jeden z průkazů TP, ZTP nebo ZTP/P**.¹⁷ Každá OZP má právo na individuální posouzení míry užitku z individuálního parkovacího místa, ne/dostatečnosti případných náhradních opatření a dalších faktorů.

4. Pravidla obcí pro individuální vyhrazená parkoviště

Některé obce vydávají v rámci samostatné působnosti pravidla (metodiky apod.), na jejichž základě se rozhodují, zda v konkrétním případě udělí souhlas se zřízením individuálního vyhrazeného parkoviště, či nikoliv. Nejčastěji stanoví kritéria klasifikující postižení, zohledňující skutečnost, zda OZP sama řídí atd. **Existenci pravidel lze hodnotit kladně.** Předem stanovená kritéria **napomáhají transparentnosti procesu**. Žadatel má alespoň rámcovou představu, zda může se svojí žádostí uspět.

Jednotlivá posuzovaná kritéria však **nesmí být vnímána jako nutná podmínka** vyhrazení parkoviště. Vytrácel by se tak individuální přístup, což je v rozporu s povinností přijmout přiměřená opatření na základě individuálního posouzení případu (viz kapitola 3. Antidiskriminační zákon). Při absolutní závaznosti podmínek v pravidlech nastavených totiž zpravidla nelze posoudit míru užitku vyhrazeného parkoviště pro žadatele a existenci jiných možností způsobilych potřebu uspokojit. Může tak dojít k nevyhovění žadateli, který vyhrazené parkoviště skutečně potřebuje.

15 Doporučení veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovné zacházení při zřizování vyhrazeného parkování na místních komunikacích ze dne 21. 5. 2012, sp. zn. 159/2011/DIS, dostupné na: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/Doporučení/Doporučení-parkovani_159-2011.pdf.

16 Ustanovení § 5 odst. 6 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

17 Tyto průkazy jsou definovány a procesní úprava jejich přiznávání je obsažena v § 34 a násl. zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5. Procesní aspekty

O žádosti OZP o vyhrazení parkoviště se vždy vede správní řízení¹⁸. Správní řád stanoví, že **správní orgán (úřad) dotčené osoby co nejméně zatěžuje** a že od nich smí vyžadovat podklady jen tehdy, pokud tak stanoví zvláštní zákon¹⁹. Ze zákona o pozemních komunikacích nevyplývá povinnost žadatele o individuální vyhrazené parkoviště předložit společně s žádostí *souhlas vlastníka komunikace*, či *závazné stanovisko Policie České republiky*. Tyto dokumenty má tedy s ohledem na základní zásady správního řádu obstarat úřad, nikoliv žadatel (princip „obíhají dokumenty nikoliv žadatel“).

Pokud vlastník komunikace v rámci zvažování svého souhlasu vyžaduje určité podklady od žadatele (např. potvrzení zdravotního stavu žadatele) a úřadu je tento požadavek znám z úřední praxe (např. vyplývá z obecných pravidel pro vyhrazená parkoviště v obci), je třeba, aby o těchto požadavcích vlastníka komunikace úřad žadatele poučoval předem. Nejlépe na svých webových stránkách a vývěskách, nejpozději však při podání žádosti. Vyhne se tak tomu, že vlastník komunikace bude muset tyto podklady od žadatele vyžadovat dodatečně, což celou proceduru zdrží.

6. Správní a místní poplatky

Se zřízením individuálního vyhrazeného parkoviště jsou pro osobu, která o něj žádá, spojené určité finanční náklady (vedle nákladů na zpracování projektové dokumentace a nákladů realizace dopravního značení jsou to rovněž místní a správní poplatky).

Výhodnější podmínky mají některé OZP přímo ze zákona. Držitelé průkazů ZTP a ZTP/P (ale pouze oni) jsou osvobozeni od hrazení poplatku za správní řízení²⁰. Nemusí rovněž platit místní poplatek za užívání veřejného prostranství spočívající v trvalém vyhrazení parkovacího místa.²¹

Další osvobození od poplatku pro jiné skupiny obyvatel mohou zavést obce ve svých vyhláškách, jimiž stanoví místní poplatky.²² Jak ukáže tato zpráva, existují i příklady dobré praxe, kde samosprávy spolufinancují náklady projektové dokumentace a realizaci dopravního značení.

18 Ustanovení § 25 odst. 1 a 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

19 Ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

20 Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, příloha tohoto zákona – sazebník, položka č. 36 písm. a).

21 Ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

22 Ustanovení § 14 odst. 3 písm. a) zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Analýza výsledků dotazníkového šetření

V této části výzkumné zprávy naleznete výsledky dotazníkového šetření v členění na témata:

- 1) obecná pravidla obcí pro zřízení individuálních vyhrazených parkovišť;
- 2) proces povolování individuálního vyhrazeného parkoviště včetně ukládaných povinností i důvodů pro zamítnutí;
- 3) realizace a údržba individuálních vyhrazených parkovišť.

Složení výzkumného vzorku je podrobně uvedeno v tabulce č. 1. Obce se do šetření zapojovaly na základě dobrovolnosti. Je tedy možné, že se do výsledků nepromítnou údaje z obcí, kde může být oblast vyhrazeného parkování pro OZP vnímána jako příliš kontroverzní téma, nebo naopak jako neproblematické téma, kterému není třeba věnovat pozornost.

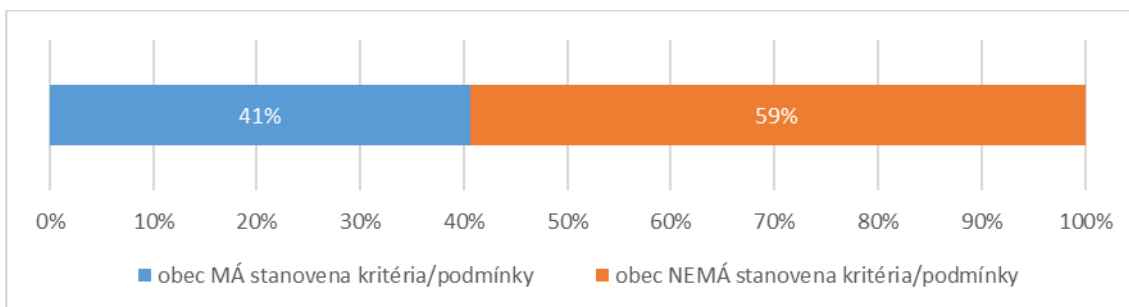
Tab. 1: Počet/podíl obcí, které se zapojily do šetření dle krajů a velikosti

	méně než 5 000 obyvatel	5 001 – 10 000 obyvatel	10 001 – 30 000 obyvatel	30 001 – 100 000 obyvatel	více než 100 000 obyvatel	CELKEM
Hlavní město Praha	4	7	4	10	3	28 (8 %)
Středočeský kraj	12	13	14	3	0	42 (12 %)
Jihočeský kraj	8	13	4	1	0	26 (8 %)
Plzeňský kraj	9	5	5	0	1	20 (6 %)
Karlovarský kraj	3	4	3	3	0	13 (4 %)
Ústecký kraj	5	5	13	4	0	27 (8 %)
Liberecký kraj	2	7	2	2	1	14 (4 %)
Královéhradecký kraj	8	11	5	2	0	26 (8 %)
Pardubický kraj	5	5	8	0	0	18 (5 %)
Kraj Vysočina	5	8	4	2	0	19 (6 %)
Jihomoravský kraj	10	16	15	3	2	46 (13 %)
Olomoucký kraj	4	3	6	2	1	16 (5 %)
Zlínský kraj	9	7	5	1	0	22 (6 %)
Moravskoslezský kraj	0	11	8	5	1	25 (7 %)
CELKEM	84 (25 %)	115 (34 %)	96 (28 %)	38 (11 %)	9 (2 %)	342 (100 %)

1. Pravidla obcí pro individuální vyhrazená parkoviště

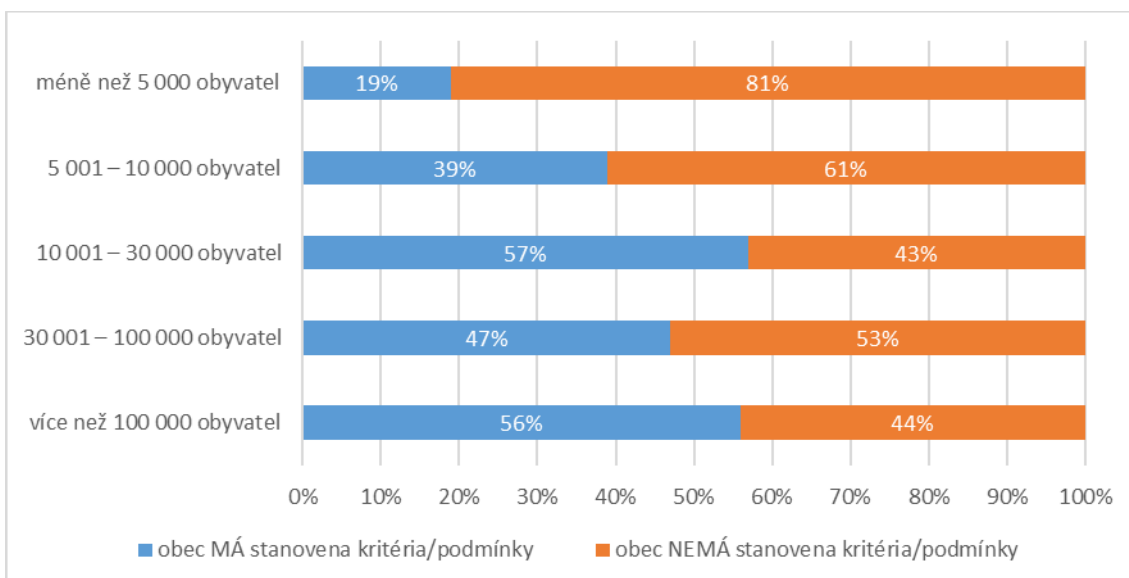
Nejdříve jsme se dotazovali na existenci předem stanovených kritérií či podmínek vlastníka komunikace pro udělení souhlasu se zřízením individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP. Jak je uvedeno v grafu č. 1, **podmínky svými obecnými pravidly stanovuje 41 % obcí**. Jedná se většinou o větší obce. V případě obcí nad 10 000 obyvatel má pravidla pro udělení souhlasu stanoveno více než polovina obcí. V případě obcí do 10 000 obyvatel je to méně než třetina obcí. Jedná se často o obce, které nikdy ani problematiku vyhrazeného parkování neřešily, a to většinou z důvodu venkovského charakteru zástavby (dostatečné parkovací plochy před domy, vlastní garážová stání). Z grafu č. 2 je však patrné, že se v tomto případě nejedná o přímou úměrnost, kdy by se s velikostí obce zvyšovala také pravděpodobnost existence předem stanovených pravidel. Existence pravidel pro zřizování individuálních vyhrazených parkovišť ještě nemusí znamenat vyšší vstřícnost k žadatelům. Může jít také o způsob stanovení překážek a omezení žadatelů. Tyto oblasti budou rozebrány dále v textu.

Graf 1: Podmínky pro udělování souhlasu se zřízením vyhrazeného parkoviště pro OZP

Znění otázky: Má vaše obec/město/městská část stanovena kritéria/podmínky vlastníka komunikace pro udělení souhlasu se zřízením vyhrazeného parkování pro OZP? (N=342)

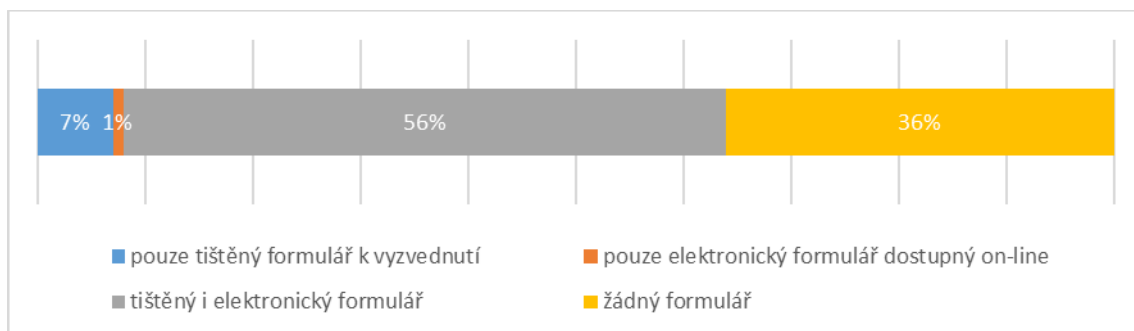
Graf 2: Podmínky pro udělování souhlasu se zřízením vyhrazeného parkoviště pro OZP dle velikosti obce

Dále jsme zjišťovali, zda obce vydávají formuláře k podání žádosti o individuální vyhrazené parkoviště pro OZP. Nejčastěji si žadatelé mohou vybrat mezi vyplněním již vytištěného formuláře, který naleznou na úřadě, nebo si ho mohou **stáhnout v elektronické podobě z internetových stránek obce/úřadu**. Tuto nejstřícnější variantu, jak uvádí graf č. 3, nabízí **56 % obcí**. S absencí jakékoliv podoby formuláře se můžeme setkat zhruba ve třetině obcí. Obce, které vydaly pravidla pro souhlas vlastníka komunikace, nabízí také ve vyšší míře standardizovaný formulář, a to v 83 %. Naopak obce, které pravidla nemají, formulář pro občany nabízejí pouze v 50 %.

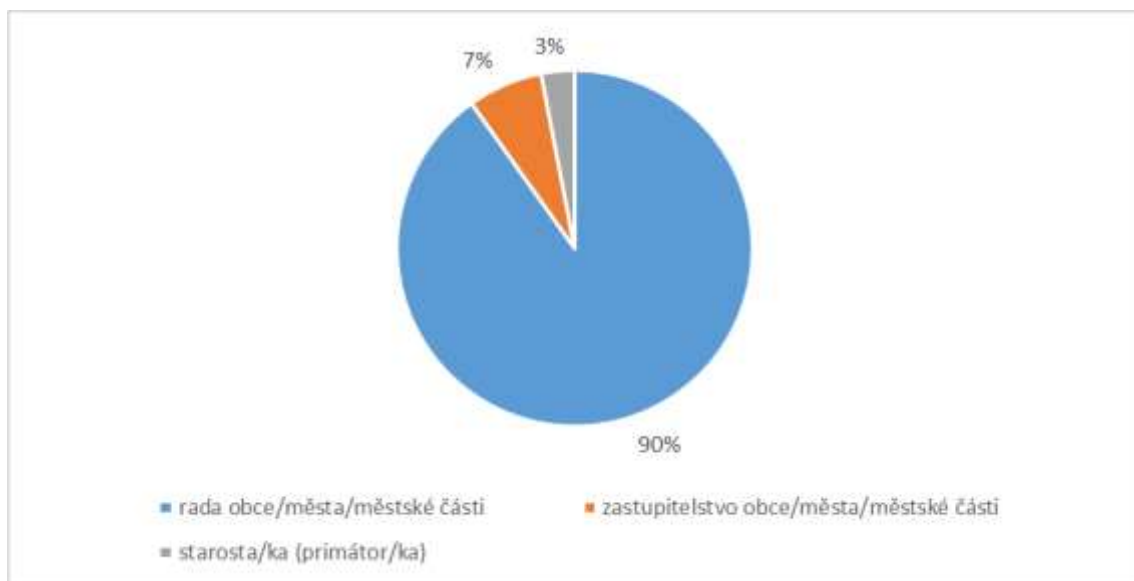
Graf 3: Formulář pro podání žádosti o vyhrazené parkoviště pro OZP

Znění otázky: Má vaše obec/město/městská část k dispozici formulář žádosti o vyhrazené parkování pro OZP? (N=342)

Pravidla většinou schvaluje rada obce (90 %). Zbýlé rozložení znázorňuje graf č. 4. Ve dvou případech byla kritéria schválena více orgány (radou i zastupitelstvem, respektive radou, zastupitelstvem i starostou). V pěti případech jsme se setkali se situací, že otázka nebyla zodpovězena, což může indikovat, že daná kritéria nebyla řádně schválena.

Graf 4: Politické orgány schvalující kritéria pro udělení souhlasu se zřízením vyhrazeného parkoviště pro OZP

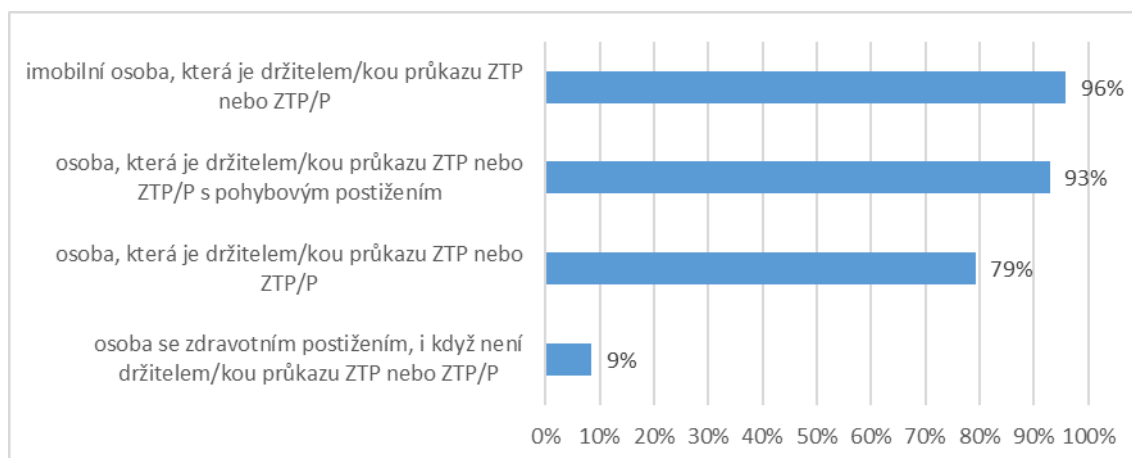

Znění otázky: Kdo daná kritéria/podmínky schvaluje? (N=132)

Dále jsme zjišťovali, kdo je dle obcí oprávněným žadatelem o individuální vyhrazené parkoviště pro OZP. Možnosti byly řazeny od nejšířší kategorie OZP (bez vazby na průkazy ZTP nebo ZTP/P), přes kritérium, že žadatelé mohou být pouze držitelé zmíněných průkazů, dále držitelé těchto průkazů s pohybovým postižením a výčet byl zakončen nejužším spektrem možných žadatelů v podobě držitelů průkazu, kteří jsou zcela imobilní (graf č. 5).

Největší **otevřenost i pro osoby bez průkazu ZTP nebo ZTP/P deklarovalo pouze 9 % obcí**. Držitelé průkazů ZTP nebo ZTP/P by byli oprávněnými žadatelé v 79 % obcí. Držitele těchto průkazů s pohybovým postižením bere jako oprávněné žadatele 93 % obcí, a pokud jsou zcela imobilní 96 % obcí. Osm obcí uvedlo, že žadatelem může být „pouze osoba, která je držitelem/kou průkazu ZTP/P“. V jednom případě uvedla obec podmínku, že „musí být držitelem/kou průkazu ZTP nebo ZTP/P s trváním na dobu neurčitou“. Některé obce uvedly, že může žádat i někdo jiný (např. kterýkoliv občan města a jeho žádost bude následně individuálně posouzena).

Graf 5: Oprávněnost žádat o vyhrazené parkoviště dle charakteristik jednotlivých skupin akceptovatelných žadatelů

Znění otázky: Kdo je oprávněn žádat o vyhrazené parkování pro OZP? (N=342)

Kromě výše uvedeného kritéria musí žadatelé o individuální vyhrazené parkoviště splňovat řadu dalších dílčích podmínek, které se v jednotlivých obcích mohou výrazně odlišovat (graf č. 6).

64 % obcí vyžaduje splnění podmínky trvalého pobytu v nemovitosti, u které se žádá o vyhrazené parkoviště. Téměř polovina dotazovaných obcí však uvedla, že by byla akceptovatelná také varianta prokázání vztahu k nemovitosti formou jiného soukromoprávního vztahu (např. nájemní smlouvy).

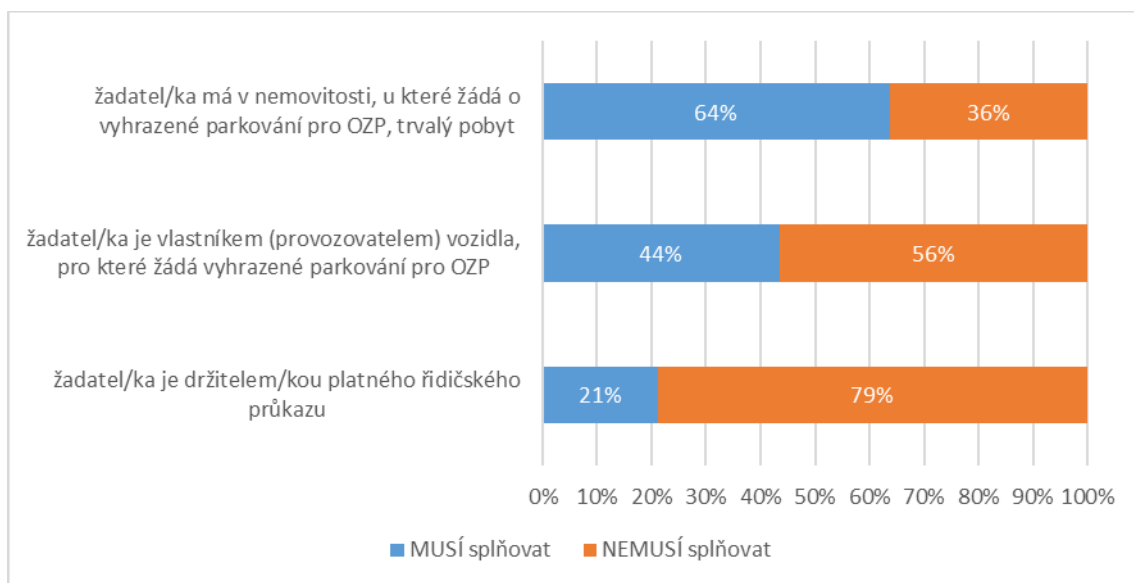
Podmínky vztahující se k vozidlu už nejsou vyžadovány tak striktně. **Vlastnictví vozidla žadatelem/kou vyžaduje 44 % obcí** a řidičské oprávnění pouze 21 % obcí. V této oblasti byly také obce výrazně vstřícnější k alternativám. Vlastníkem (provozovatelem) vozidla, pro které je žádáno vyhrazené parkoviště, může být osoba blízká žadatele/ky, stejně jako v případě řidičského oprávnění, jehož držitelem může být osoba blízká – a to téměř shodně v polovině případů. Zde je však nutno dodat, že v 17 případech (5 %) obce uvedly, že „žadatel/ka nemusí být držitelem/kou platného řidičského průkazu, vozidlo může řídit osoba

žijící ve společné domácnosti s osobou, která je držitelem průkazu ZTP, ZTP/P“. Vzhledem k tomu, že varianta „osoby žijící ve společné domácnosti“ nebyla v dotazníku explicitně k výběru uvedena, dá se předpokládat, že takovýchto případů bude více.

Výstižně to shrnula jedna obec v otevřené odpovědi na otázku podmínek: „Žádat mohou i firmy i soukromé osoby a požádat může každý. Vazbu k místu jako sídlo či místo práce či bydliště zkoumáme, ale nikdy se nestalo, že by žádal někdo o parkování a neměl k tomu místu vazbu.“ Na druhé straně si jiná obec stěžovala, že pokud „žadatel není vlastníkem nebo z jiného důvodu nemůže využít existující vyhrazené parkovací místo (např. v podzemních garážích), narážíme na problém, že developer vyhrazená parkovací místa prodá“.

Graf 6: Podmínky, které musí žadatel o vyhrazené parkoviště pro OZP splňovat

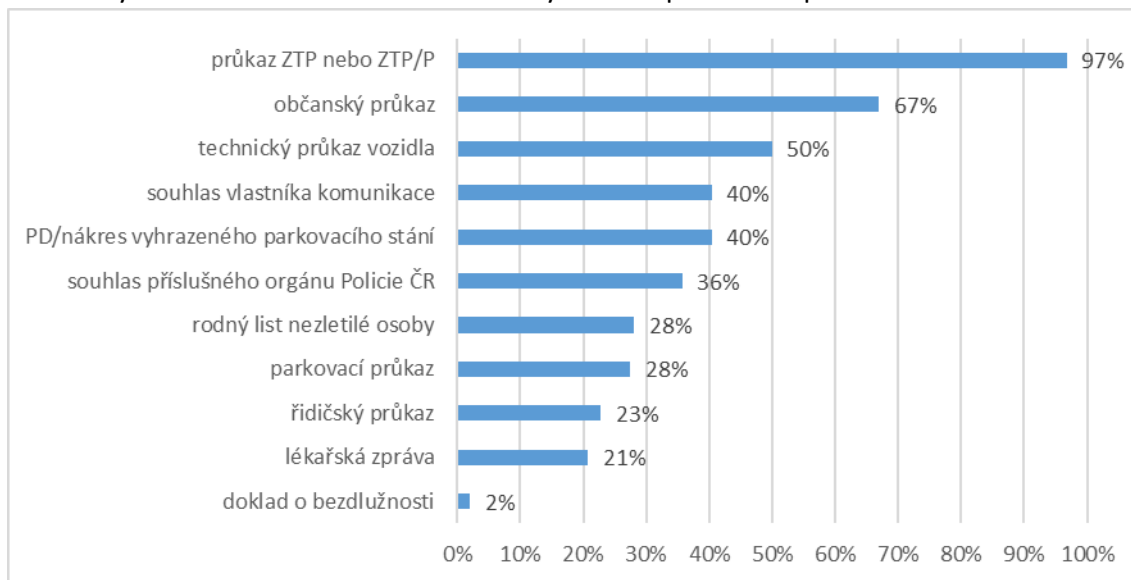
Znění otázky: Co musí žadatel/ka splňovat pro podání žádosti o zřízení vyhrazeného parkování pro OZP? (N=342)

K samotné žádosti je potom nutné doložit určité podklady, vyžaduje-li je vlastník komunikace – obec. Jednotlivé požadavky jsou v grafu č. 7 seřazeny dle četnosti jejich vyžadování. Téměř ve všech případech obce požadují doložení průkazu ZTP nebo ZTP/P. Na druhé straně spektra je požadavek na doložení dokladu o bezdlužnosti, kterou v rámci našeho šetření vyžadovalo sedm obcí. Jedná se o obce, které se nacházejí v oblastech, kde byly identifikovány sociálně vyloučené lokality²³ a jejichž obyvatelé dosahují srovnatelného nebo významně vyššího podílu zadluženosti než je průměr pro Českou republiku²⁴.

23 Viz Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR. 2015. GAC, spol. s r. o.; dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp.

24 Viz Mapa exekucí; dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/mapa/index.html#>.

Graf 7: Vyžadované náležitosti k žádosti o vyhrazené parkoviště pro OZP

Znění otázky: Co musí žadatel/ka doložit s žádostí o vyhrazené parkování pro OZP? (N=342)

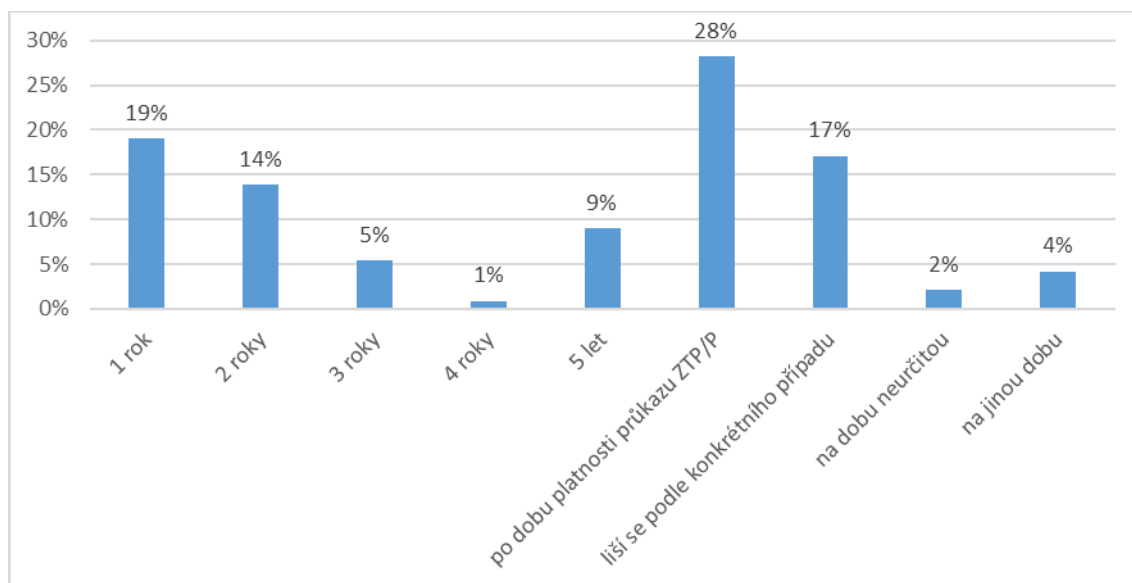
Pokud obce uváděly další náležitosti, které musí žadatelé doložit, jednalo se například o fotografie místa, kde by mělo být takové místo zřízeno; odůvodnění, proč je nutné vyhrazené parkoviště; čestné prohlášení o pravidelném parkování v místě požadovaného vyhrazeného místa; v případě dovršení věku 65 let – lékařské potvrzení o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel; prohlášení, že žadatel není vlastníkem nebo z jiného důvodu nemůže využít existující vyhrazené parkovací místo (např. v podzemních garážích). Ojedinele se však objevovaly i požadavky na doložení rozhodnutí úřadu, který průkaz ZTP nebo ZTP/P vydal; rozhodnutí správního orgánu o přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku – motorové vozidlo; rozhodnutí o přiznání mimořádných výhod III. stupně; stanovení dopravního značení; rozhodnutí úřadu práce o přiznání nároku na mimořádné výhody průkazu ZTP nebo ZTP/P.

U požadavku projektové dokumentace postačuje 91 % obcím náskres zhotovený žadatelem/kou. Zbylé obce požadují dodat odborně zpracovanou projektovou dokumentaci. V polovině těchto případů pak mají žadatelé možnost využít bezplatného vypracování dokumentace (např. příspěvkovou organizací obce). Pouze u 14 obcí (4 %) si musí žadatelé odborné zpracování zajistit sami na vlastní náklady.

2. Povolení individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP

V této části se budeme věnovat samotnému povolení individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP. Obcí jsme se ptali, **na jakou dobu** povolují jejich úřady vyhrazené parkoviště pro OZP – rozložení odpovědí znázorňuje graf č. 8. **Nejčastěji (28 %) povolují vyhrazené parkoviště po dobu platnosti průkazu ZTP nebo ZTP/P.** Téměř pětina četnosti pak dosáhly varianty „1 roku“ a „liší se podle konkrétního případu jednotlivého žadatele“.

Graf 8: Doba platnosti, na kterou obce povolují vyhrazené parkoviště pro OZP

Znění otázky: Na jakou dobu platnosti povoluje vaše obec/město/městská část vyhrazené parkování pro OZP? (N=342)

V rozhodnutí o povolení individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP ukládají obce žadatelům/uživatelům parkovacího místa různé povinnosti. Nejčastěji se jedná o **uložení povinnosti osazení svislého a vyznačení vodorovného dopravního značení na vlastní náklady (45 %)** – graf č. 9. Tento údaj se nám shoduje také s konkrétním dotazem na reálnou platbu dopravního značení (v případě svislého dopravního značení je žadatel/ka hradí ve 47 %, v případě vodorovného dopravního značení dokonce ve 48 % – viz graf č. 13²⁵).

Povinnost údržby vyhrazeného parkovacího místa, včetně zimní údržby, ukládá v rozhodnutí 10 % obcí.²⁶ Tento požadavek může být vzhledem ke zdravotnímu stavu žadatele/ky o vyhrazené parkoviště mnohdy nesplnitelný a velmi zatěžující. Četnost tohoto požadavku však může být fakticky vyšší, jelikož řada odpovědí z kategorie „jiné povinnosti“ často souvisela s údržbou a čistotou, avšak bez varianty odklizení sněhu. Jednalo se např. o tyto formulace: „*žadatel bude na místě vyhrazeného stání udržovat pořádek a čistotu*“. Dále obce v kategorii „jiné povinnosti“ uvedly: „*žadatel odstraní jakékoliv poškození komunikace, které vzniklo užíváním uvedeného úseku komunikace; povinnost uhradit náklady na dodatkovou tabulku SPZ*“. Mimoto se v kategorii „jiných povinností“ objevovaly spíše oznamovací povinnosti ohledně změny zdravotního stavu a osobních údajů či upozornění na povinnost uvolnit místo v době blokového čištění, v případě havárie a nuceného zásahu do komunikace, rekonstrukce komunikace nebo jiného obecného zájmu. Sporadicky se pak objevovaly méně časté povinnosti mnohdy s vyhrazeným parkovištěm nesusouvisející, jako například: „*pokud nebude užívat vyhrazené místo déle než 7 dnů, tak musí zakrýt dodatkovou tabulku s RZ vozidla; zrušení míst v případě veřejného zájmu; na vyhrazeném místě nebude prováděna opravárenská činnost, nesmí být poškozováno*“.

25 Zvýšený podíl oproti tomu, který je uveden v grafu č. 9 může být způsoben tím, že některé obce nemusejí povinnost úhrady značení výslovně udávat v povolení vyhrazeného parkování pro OZP.

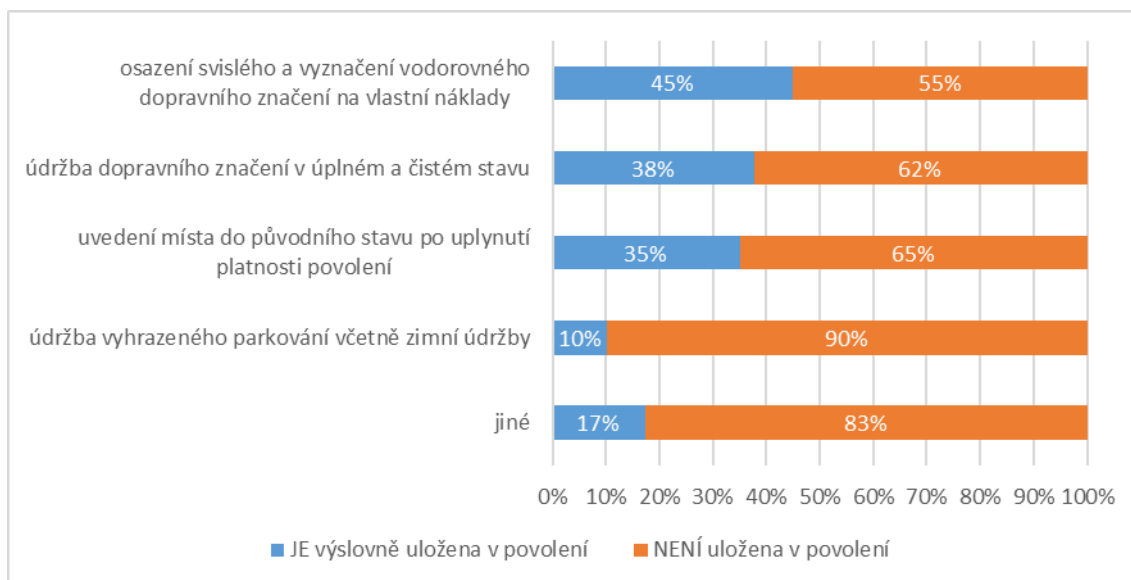
26 Rozdíl oproti dotazu na skutečné provádění údržby – viz graf č. 12.

životní prostředí, okolí nesmí být obtěžováno hlukem, nadměrnou produkcí výfukových plynů, nesmí dojít ke snížení bezpečnosti“.

Jednu nebo více z níže uvedených povinností do rozhodnutí o povolení zřízení vyhrazeného parkoviště pro osoby se zdravotním postižením ukládá 73 % obcí.

25 % obcí²⁷ neukládá žádnou povinnost. Jedná se o obce různých velikostí napříč všemi kraji se schválenými i neschválenými pravidly, rovnoměrně rozloženými v rámci zkoumaného vzorku. Důvodem neukládání dalších povinností je **patrně snaha o minimalizaci další zátěže osob se zdravotním postižením.** Vyhrazené parkoviště povolují na celou dobu platnosti průkazu o 19 % častěji než je průměr. Žadatelé mohou být v těchto obcích častěji i osoby bez průkazu ZTP nebo ZTP/P (o 4 procentní body nad průměrem). K žádosti o povolení vyhrazeného parkoviště méně často vyžadují doložit projektovou dokumentaci nebo nákres (o 20 procentních bodů pod průměrem). Tento trend se však již neprojevuje u požadavku, jestli řidičem/vlastníkem vozidla může být osoba blízká žadateli.

Graf 9: Povinnosti ukládané do povolení vyhrazeného parkoviště pro OZP

Znění otázky: Jaké povinnosti výslovně ukládáte žadateli v povolení vyhrazeného parkování pro OZP? (N=342)

Obcí jsme se také ptali, kolik žádostí o zřízení individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP obdržely v letech 2014–2018. Na tuto otázku odpovědělo 87 % obcí. Ze zbylých obcí, které žádný údaj neuvedly, tvořily téměř polovinu obce do pěti tisíc obyvatel, kde se dá předpokládat, že tuto problematiku nemusely doposud v rámci své působnosti řešit. Průměrné počty obdržených žádostí o vyhrazené parkoviště pro OZP uvádíme v tabulce č. 2. Z ní lze vyčíst v jakém rozsahu počtu žádostí za rok se jednotlivé kategorie obcí potýkají. Nejmenší obce do pěti tisíc obyvatel řeší v průměru jednu žádost ročně. Větší obce do deseti tisíc s dvojnásobnou velikostí populace řeší v průměru 2 žádosti ročně. U obcí do třiceti tisíc obyvatel je již nárůst žádostí skokový a blíží se k 20 žádostem za rok. U obcí do sto tisíc obyvatel již zvyšující se počet žádostí opět odpovídá proporčnímu nárůstu populace

²⁷ 2 % obcí na tuto otázku neodpověděla.

na zhruba trojnásobek. A podobný trend můžeme zaznamenat také u obcí s více než sto tisíci obyvateli, kde úřady řeší ročně zhruba 150 žádostí.

Tab. 2: Průměrné počty obdržených žádostí o vyhrazené parkoviště pro OZP za rok (v období 2014 až 2018) dle velikosti obce²⁸

	Počet dotazovaných obcí	Minimální roční počet žádostí	Maximální roční počet žádostí	Průměrný počet žádostí za rok
méně než 5 000 obyvatel	63	< 1	4	1
5 001 – 10 000 obyvatel	101	< 1	20	2
10 001 – 30 000 obyvatel	93	< 1	183	16
30 001 – 100 000 obyvatel	35	< 1	289	54
více než 100 000 obyvatel	7	34	320	143

(Pozn.: údaje nerozlišují mezi žádostmi zcela nových žadatelů a žádostmi o prodloužení)

Na další dotaz na počet zamítnutých žádostí neodpovědělo 51 % obcí. Z údajů od obcí, které uvedly jak počet obdržených žádostí, tak množství zamítnutých žádostí, lze dopočítat, že obce s méně než 5 000 obyvateli zamítnou 52 % žádostí, obce s 5 001 – 10 000 obyvateli zamítnou 41 % žádostí, obce s 10 001 – 30 000 obyvateli zamítnou 8 % žádostí, obce s 30 001 – 100 000 obyvateli zamítnou 11 % žádostí a obce s více než 100 000 obyvateli zamítnou 10 % žádostí. Výsledné poměry zamítnutých žádostí mohou být ovlivněny faktem, který byl zmíněn v jedné z otevřených odpovědí: „*Vyhověno bylo všem, kteří si oficiálně zažádali. Občané se dotazují, a pokud nesplňují kritéria, ani si žádost nepodají.*“

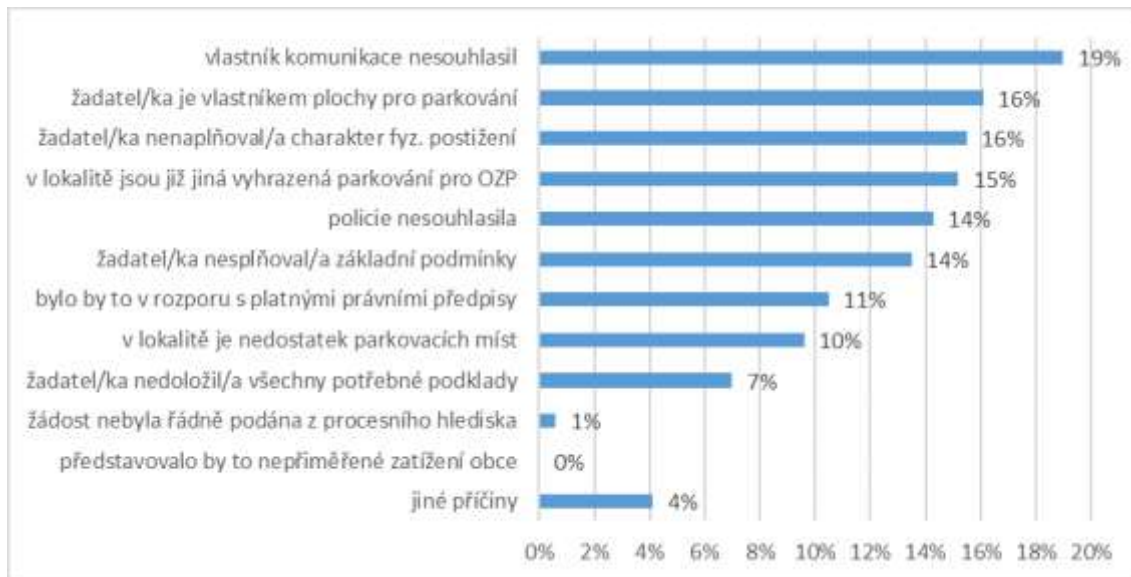
K zamítnutí žádosti o zřízení individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP vede obce řada důvodů. Jejich výčet seřazený od těch nejfrekventovanějších po ty nejméně časté představuje graf č. 10. **Jako nejčastější důvod pro zamítnutí žádosti uvádí 19 % obcí nesouhlas vlastníka komunikace.** Pro vysvětlení uvádíme, že pod důvod „žadatel nesplňoval základní podmínky“ zařazují obce např.: vozidlo řídila osoba, která nebydlela na trvalé adrese žadatele ve společné domácnosti; žadatel neměl trvalý pobyt ve městě; žadatel měl možnost využití jiného místa pro parkování; žadatel nedoložil vyjádření lékaře / průkaz ZTP/P / dokument prokazující vlastnictví vozidla / souhlas policie / souhlas vlastníka. Jako „jiné příčiny“ nepovolení vyhrazeného parkoviště uvedly obce i rozpor s platnými právními

²⁸ Údaje uvádíme v tabulce dle toho, jak je obce vyplnily do dotazníku, přepočtené na průměr jednoho roku. Uvedené hodnoty nemusí přesně odpovídat reálné situaci: některé z obcí uváděly spíše řádové odhady, protože si nevedou podrobné statistické výkazy. I přesto ale mohou údaje posloužit k rámcové představě o zkoumané situaci.

předpisy (umístění parkovacího místa v blízkosti křižovatek a přechodů, úzký průjezdní profil komunikace apod.).

Graf 10: Důvody nepovolení zřízení vyhrazeného parkoviště pro OZP

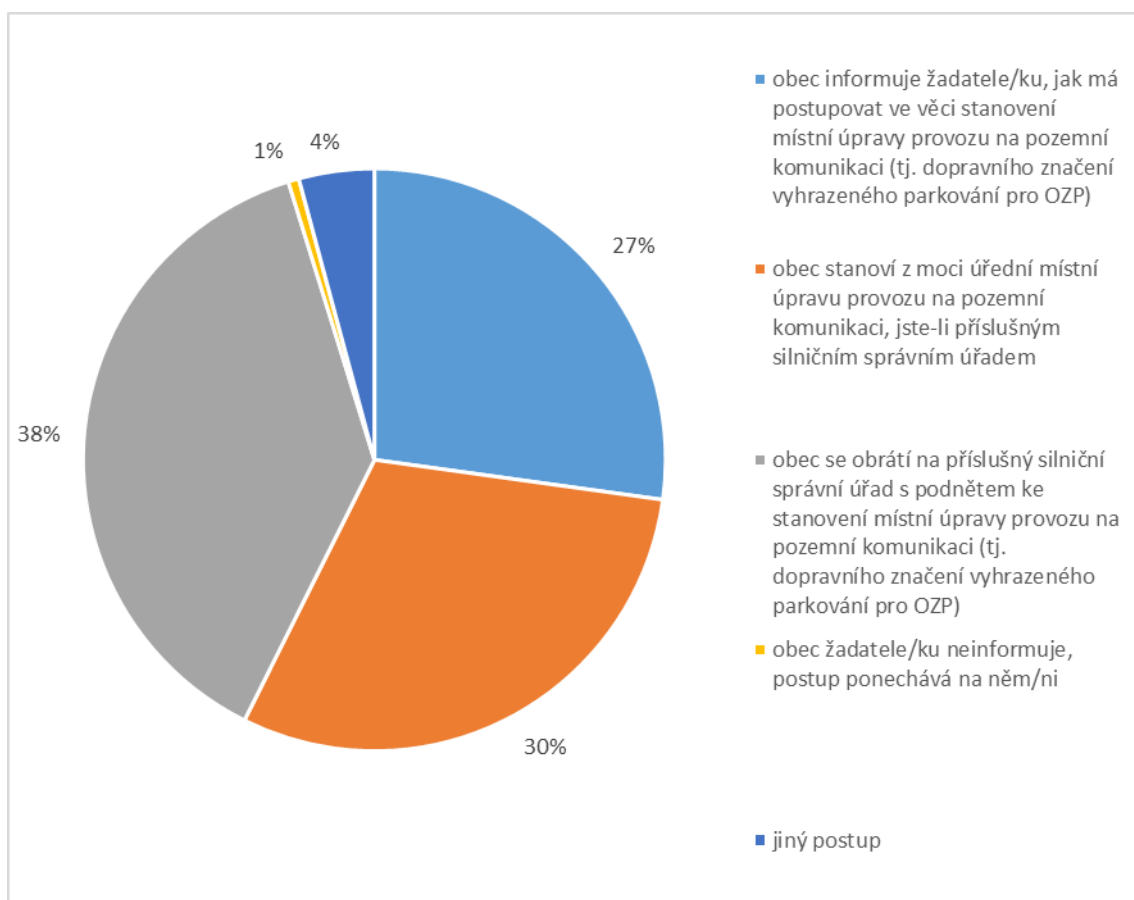
Znění otázky: Jaké jsou nejčastější důvody pro nepovolení vyhrazeného parkování pro OZP? (N=342)

K dotazu na individuální posouzení situace (např. formou místního šetření) poskytlo informace 39 % obcí. **67 % z nich uvádí, že v případě zamítnutí žádosti o vyhrazené parkoviště pro OZP posoudily obce žádosti individuálně.** Více jak pětina obcí z těch, které na otázku odpověděly, výslovně uvedla, že k individuálnímu šetření přistupuje ve všech případech.

54 % uvádí, že v případě zamítnutí žádosti o vyhrazené parkoviště pro OZP individuálně projednaly náhradní opatření, které by mohlo uspokojit potřeby žadatelů, pokud zřízení vyhrazeného parkoviště bránila nějaká překážka. Údaje o tom však máme pouze od 19 % obcí. Jako nejčastější náhradní opatření obce uváděly vytvoření náhradního místa pro parkování nejbližšímu místu bydliště žadatele, doporučení využití stávajících parkovacích míst, nebo zřízení obecného vyhrazeného parkoviště pro OZP v lokalitě, kde žadatel bydlí.

Odpovědi obcí na stanovení místní úpravy provozu na pozemní komunikaci (tj. dopravního značení vyhražujícího individuální parkoviště pro OZP) jsou uvedeny v grafu č. 11. Varianta, že obec žadatele/ku vůbec neinformuje a postup ponechává zcela na něm/ní, se vyskytuje pouze u 1 % obcí. Ostatní standardní možnosti jsou zastoupeny víceméně rovnoměrně.

Graf 11: Postup ve věci stanovení místní úpravy provozu na pozemní komunikaci (tj. dopravního značení vyhrazeného parkoviště pro OZP)

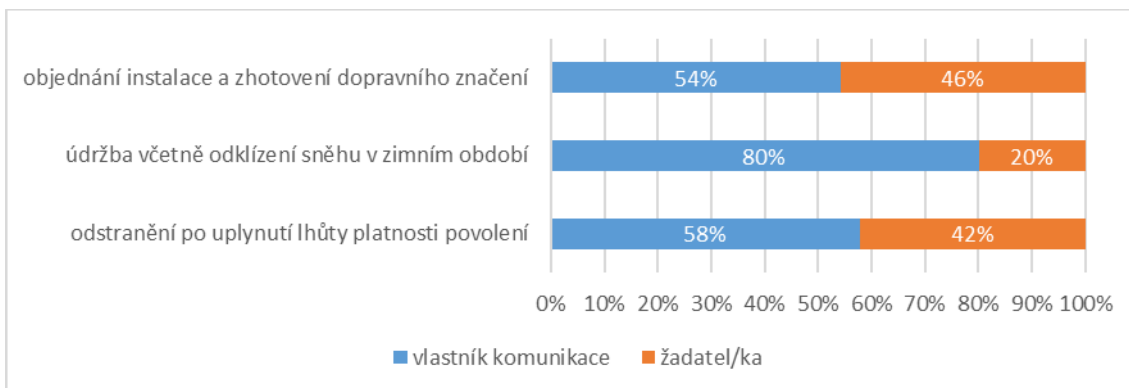

Znění otázky: Jak postupujete ve věci stanovení místní úpravy provozu na komunikaci (tj. dopravního značení vyhrazeného parkování pro OZP)? (N=333)

3. Realizace individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP

V závěrečné části dotazníku jsme se ptali na samotnou realizaci vyhrazeného parkoviště po jeho úředním povolení. Zaměřili jsme se zejména na pořízení a instalaci dopravního značení, údržbu parkoviště včetně odklizení sněhu a odstranění značek po uplynutí doby platnosti. To, jakým způsobem obce k výše zmíněnému přistupují, znázorňuje graf č. 12. **46 % obcí požaduje pořízení a umístění dopravního značení po samotných uživatelích.** O něco méně obcí (42 %) požaduje po uživatelích následné odstranění vyhrazeného parkovacího místa po uplynutí doby platnosti povolení. A **pětina obcí neprovádí údržbu vyhrazeného parkoviště pro OZP včetně odklizení sněhu v zimním období.**

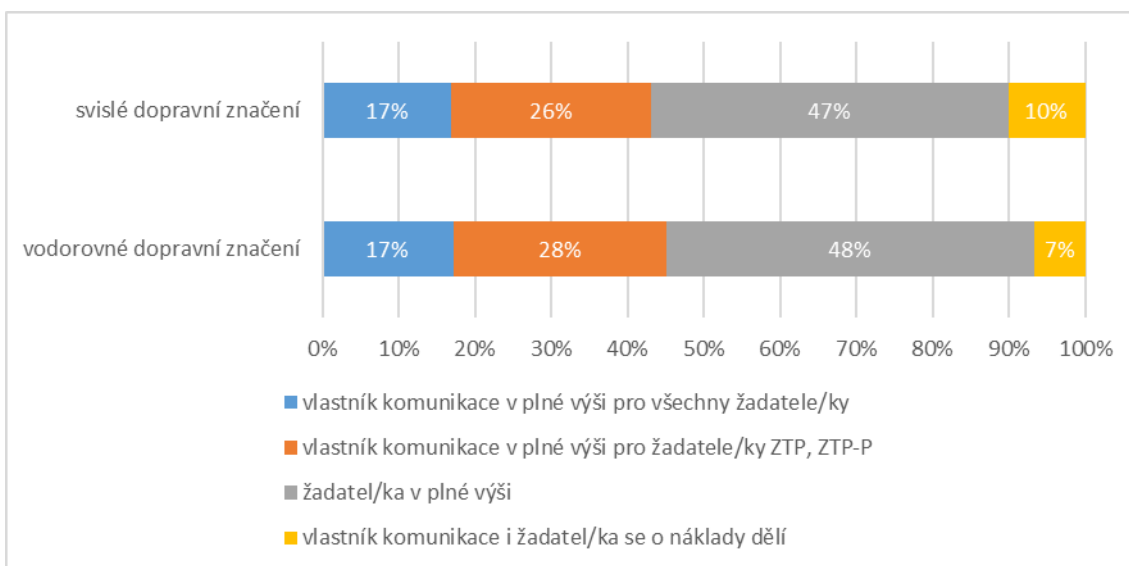
Graf 12: Povinnosti spojené s realizací a užíváním vyhrazeného parkoviště pro OZP

Znění otázek: Kdo zajišťuje objednání instalace a zhotovení dopravního značení u vyhrazeného parkování pro OZP? (N=339); Kdo provádí údržbu vyhrazeného parkování pro OZP včetně odklízení sněhu v zimním období? (N=337); Kdo je zodpovědný za odstranění vyhrazeného parkování pro OZP po uplynutí lhůty platnosti povolení? (N=335)

Co se týče **hrzení nákladů svislého i vodorovného dopravního značení** u individuálního vyhrazeného parkoviště pro OZP, setkáváme se s menší vstřícností obcí. **Platba je od uživatelů (v plné či podílové výši) vyžadována od více jak poloviny obcí** (graf č. 13). Ve zhruba desetině případů dochází k určité kombinaci, kdy se vlastník komunikace i uživatel/ka o náklady dělí. Obce vyžadují spoluúčast ve výši od symbolických 500 Kč až po částku 4 500 Kč bez DPH. Objevily se i další varianty spoluúčasti: „žadatel hradí náklady na dodatkovou tabulku SPZ“ nebo „u držitelů průkazů ZTP/P hradí náklady vlastník komunikace, u držitelů průkazů ZTP žadatel přispívá částkou 2 000 Kč, v případě prodloužení po dvou letech hradí částku 500 Kč (příspěvek na údržbu), v případě změny dodatkové tabulky nebo přemístění místa nehradí žadatelé nic.“

Graf 13: Úhrada finančních nákladů za realizaci dopravního značení u vyhrazeného parkoviště pro OZP

Znění otázek: Kdo hradí náklady spojené s realizací svislého dopravního značení u vyhrazeného parkování pro OZP? (N=333); Kdo hradí náklady spojené s realizací vodorovného dopravního značení u vyhrazeného parkování pro OZP? (N=334)

Závěry

Výsledky výzkumu potvrdily, že se postupy obcí při vyhrazování individuálního parkoviště pro OZP významně liší. **Zhruba u čtvrtiny obcí lze zaznamenat jistou vstřícnost a snahu co nejvíce ulehčit žadatelům o individuální vyhrazené parkoviště pro OZP průchod celým administrativním i realizačním procesem.** Z výzkumu i dalších zkušeností ochránce založených na místních šetřeních a vyřizování stížností lze vyvodit, že tato vstřícnost se projevuje zejména:

- minimálními požadavky na dokumenty, které musí žadatel doložit,
- absencí ukládaných povinností (např. zimní údržby),
- pořízením projektové dokumentace vyhrazovaného parkovacího stání a realizací potřebného dopravního značení na náklady obce,
- maximální délkou platnosti povolení,
- vyhrazováním parkovišť i osobám, které nejsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P s ohledem na jejich aktuální zdravotní stav a potřeby.

Naopak některé obce mají vysoké a nadměru zatěžující požadavky na žadatele o individuální vyhrazené parkoviště pro OZP. Z výzkumu i zkušeností ochránce založených na místních šetřeních a vyřizování stížností vyplývá, že se v praxi můžeme setkat například s:

- neopodstatněnými požadavky na doložení opakovaných lékařských potvrzení od osob s těžkým zdravotním postižením, kde není šance na zlepšení stavu,
- požadavkem na úplnou úhradu dopravního značení, přestože se mnohdy jedná o občany s minimálními příjmy a tento požadavek pro ně může být nesplnitelný,
- požadavkem na zajištění údržby vyhrazeného parkoviště, a to včetně úklidu sněhu, přestože tuto službu obce běžně provádějí na svých parkovištích užívaných veřejností; navíc obce disponují jak patřičným vybavením pro údržbu, tak i personálem k jejímu provádění; řada OZP není s ohledem na svůj zdravotní stav schopna požadovanou údržbu zajistit,
- požadavkem na doložení bezdlužnosti.

Ukázalo se, že individuální posouzení žádosti (zvažování míry užitku a případných náhradních opatření pro OZP) stále není standardem. Navíc některá z uvedených náhradních opatření jimi fakticky nejsou, jako například doporučení využívat veřejné parkoviště, pokud jsou tato dlouhodobě přetížena, nebo pokud OZP potřebuje větší prostor pro nástup a výstup do/z vozidla.

Nepotvrdilo se, že by větší obce měly plošně nastavena přísnější pravidla a požadavky na žadatele o individuální vyhrazené parkoviště OZP než obce malé.

Příloha: Znění dotazníku

VYHRAZENÉ PARKOVÁNÍ PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

dotazník pro obce/města/městské části

Dobrý den,

chtěli bychom tímto vaši obec/město/městskou část požádat o informace týkající se žádostí, povolování a zřizování vyhrazeného parkování pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „OZP“) formou zvláštního užívání komunikace dle § 25 odst. 6 písm. c) bod 4 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Děkujeme za spolupráci.

A) PRAVIDLA zřízení vyhrazeného parkování pro OZP

1. Má vaše obec/město/městská část stanovena kritéria/podmínky vlastníka komunikace pro udělení souhlasu se zřízením vyhrazeného parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

- a) ano
- b) ne

1.i. Kdo daná kritéria/podmínky schvaluje?

(můžete zvolit více možností - odpovídáte pouze v případě, že jste na předchozí otázku zvolili možnost "ano")

- a) rada obce/města/městské části
- b) zastupitelstvo obce/města/městské části
- c) starosta/ka (primátor/ka)

2. Kdo je oprávněn žádat o vyhrazené parkování pro OZP?

(můžete zvolit více možností)

- a) osoba se zdravotním postižením, i když není držitelem/kou průkazu ZTP nebo ZTP/P
- b) osoba, která je držitelem/kou průkazu ZTP nebo ZTP/P
- c) osoba, která je držitelem/kou průkazu ZTP nebo ZTP/P s pohybovým postižením
- d) imobilní osoba, která je držitelem/kou průkazu ZTP nebo ZTP/P
- e) jiná osoba - vepište jaká:

3. Co musí žadatel/ka splňovat pro podání žádosti o zřízení vyhrazeného parkování pro OZP?

(označte prosím všechny relevantní možnosti)

- a) žadatel/ka má v obci/měště/městské části, kde žádá o vyhrazené parkování pro OZP, trvalý pobyt
- b) žadatel/ka má v nemovitosti, u které žádá o vyhrazené parkování pro OZP, trvalý pobyt
- c) žadatel/ka bydlí v nemovitosti, u které žádá o vyhrazené parkování pro OZP, na základě jiného soukromoprávního vztahu (např. nájmu)
- d) žadatel/ka má v nemovitosti, u které žádá o vyhrazené parkování pro OZP, sídlo (provozovnu) firmy
- e) žadatel/ka pracuje v nemovitosti, u které žádá o vyhrazené parkování pro OZP
- f) žadatel/ka je vlastníkem (provozovatelem) vozidla, pro které žádá vyhrazené parkování pro OZP
- g) vlastníkem (provozovatelem) vozidla, pro které je žádáno vyhrazené parkování pro OZP, může být osoba blízká žadatele/ky
- h) žadatel/ka je držitelem/kou platného řidičského průkazu
- i) žadatel/ka nemusí být držitelem/kou platného řidičského průkazu, vozidlo může řídit jí osoba blízká
- j) jiná možnost - vepište jaká:

4. Má vaše obec/město/městská část k dispozici formulář žádosti o vyhrazené parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

- a) ano, pouze tištěný k vyzvednutí
- b) ano, pouze elektronický dostupný on-line
- c) ano, tištěný i elektronický
- d) ne

5. Co musí žadatel/ka doložit s žádostí o vyhrazené parkování pro OZP?

(označte prosím všechny relevantní možnosti)

- a) občanský průkaz
- b) průkaz ZTP nebo ZTP/P

- c) rodný list nezletilé osoby se zdravotním postižením a občanský průkaz zákonného zástupce/opatrovníka (v případě, že je žádáno pro nezletilou osobu)
- d) parkovací průkaz
- e) lékařskou zprávu
- f) osvědčení o technickém průkazu/technický průkaz vozidla
- g) řidičský průkaz
- h) doklad o bezdlužnosti
- i) projektovou dokumentaci/nákres vyhrazeného parkovacího stání
- j) souhlas vlastníka komunikace
- k) souhlas příslušného orgánu Policie ČR
- l) něco jiného - vepište co:

6. Postačuje jako podklad žádosti rámcový nákres místa pro vyhrazené parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

- a) ano, postačuje nákres zhotovený žadatelem/kou
- b) ne, je potřeba dodat odborně zpracovanou projektovou dokumentaci

6.i. Má žadatel/ka možnost využít bezplatného vypracování dokumentace (např. příspěvkovou organizací obce/města/městské části)?

(zvolte jednu z možností - odpovídáte pouze v případě, že jste na předchozí otázku zvolili možnost "ne")

- a) ano
- b) ne

B) POVOLENÍ vyhrazeného parkování pro OZP

7. Na jakou dobu platnosti povoluje vaše obec/město/městská část vyhrazené parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

- a) 1 rok
- b) 2 roky
- c) 3 roky
- d) 4 roky

- e) 5 let
- f) po dobu platnosti průkazu ZTP nebo ZTP/P
- g) liší se podle konkrétního případu jednotlivých žadatelů
- h) na jinou dobu - vepište jakou:

8. Jaké povinnosti výslovně ukládáte žadateli v povolení vyhrazeného parkování pro OZP?

(označte prosím všechny relevantní možnosti)

- a) povinnost údržby dopravního značení v úplném a čistém stavu
- b) povinnost údržby vyhrazeného parkování včetně zimní údržby
- c) povinnost uvedení místa do původního stavu po uplynutí platnosti povolení
- d) povinnost osazení svíslého a vyznačení vodorovného dopravního značení na vlastní náklady
- e) jinou povinnost - vepište jakou:
- f) žádné povinnosti

9. Kolik žádostí o zřízení vyhrazeného parkování pro OZP obdržela vaše obec/město/městská část za období let 2014–2018?

vepište počet žádostí:

10. Kolika z těchto žádostí nebylo vyhověno?

vepište počet žádostí:

11. Jaké jsou nejčastější důvody pro nepovolení vyhrazeného parkování pro OZP?

(označte prosím všechny relevantní možnosti)

- a) žádost nebyla řádně podána z procesního hlediska - vepište z jakého:
- b) žadatel/ka nedoložil/a všechny potřebné podklady - vepište jaké:
- c) žadatel/ka nesplňoval/a jednu ze základních podmínek - vepište jakou:
- d) žadatel/ka nenaplňoval/a charakteristiky dostatečné míry fyzického postižení pro přiznání nároku na zřízení vyhrazeného parkování pro OZP
- e) žadatel/ka je vlastníkem garáže nebo vhodné plochy pro parkování
- f) vlastník komunikace nesouhlasil se zřízením vyhrazeného parkování pro OZP

- g) policie nesouhlasila se zřízením vyhrazeného parkování pro OZP
- h) zřízení vyhrazeného parkování pro OZP by bylo v rozporu s platnými právními předpisy - vepište proč:
- i) zřízení vyhrazeného parkování pro OZP by představovalo nepřiměřené zatížení obce - vepište jaké:
- j) v lokalitě je nedostatek parkovacích míst
- k) v lokalitě jsou již jiná vyhrazená parkování pro OZP
- l) jiné příčiny - vepište jaké:

12. V kolika případech, kterým jste nevyhověli, bylo za období let 2014 - 2018 provedeno individuální posouzení žádosti žadatele/ky (např. místním šetřením apod.)?

vepište počet případů:

13. V kolika případech, kterým jste nevyhověli, bylo za období let 2014 – 2018 s žadatelem/kou jednáno o náhradním opatření, které by mohlo uspokojit jeho/její potřeby, pokud zřízení vyhrazeného parkování pro OZP bránila překážka?

vepište počet případů:

o jaké náhradní opatření se nejčastěji jednalo?:

14. Jak postupujete ve věci stanovení místní úpravy provozu na komunikaci (tj. dopravního značení vyhrazeného parkování pro OZP)?

(zvolte jednu z možností)

- a) informujete žadatel/ku, jak má postupovat ve věci stanovení místní úpravy provozu na pozemní komunikaci (tj. dopravního značení vyhrazeného parkování pro OZP)
- b) stanovíte z moci úřední místní úpravu provozu na pozemní komunikaci, jste-li příslušným silničním správním úřadem
- c) obrátíte se na příslušný silniční správní úřad s podnětem ke stanovení místní úpravy provozu na pozemní komunikaci (tj. dopravního značení vyhrazeného parkování pro OZP)
- d) žadatele/ku neinformujete, postup ponecháváte na něm/ni
- e) volíte jiný postup - vepište jaký:

C) REALIZACE vzniku vyhrazeného parkování pro OZP

15. Kdo zajišťuje objednání instalace a zhotovení dopravního značení u vyhrazeného parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

a) vlastník komunikace

b) žadatel/ka

16. Kdo hradí náklady spojené s realizací svislého dopravního značení u vyhrazeného parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

a) vlastník komunikace v plné výši pro všechny žadatele/ky

b) vlastník komunikace v plné výši pro žadatele/ky ZTP, ZTP/P

c) žadatel/ka v plné výši

d) vlastník komunikace i žadatel/ka se o náklady dělí – vepište v jaké výši se podílí žadatel/ka

17. Kdo hradí náklady spojené s realizací vodorovného dopravního značení u vyhrazeného parkování pro OZP?

(zvolte jednu z možností)

a) vlastník komunikace v plné výši pro všechny žadatele/ky

b) vlastník komunikace v plné výši pro žadatele/ky ZTP, ZTP/P

c) žadatel/ka v plné výši

d) vlastník komunikace i žadatel/ka se o náklady dělí - vepište v jaké výši se podílí žadatel/ka

18. Kdo provádí údržbu vyhrazeného parkování pro OZP včetně odklízení sněhu v zimním období?

(zvolte jednu z možností)

a) vlastník komunikace

b) žadatel/ka

19. Vznikají žadatelům nějaké další povinnosti spojené s užíváním vyhrazeného parkování pro OZP?

vepište:

20. Kdo je zodpovědný za odstranění vyhrazeného parkování pro OZP po uplynutí lhůty platnosti povolení?

(zvolte jednu z možností)

a) vlastník komunikace

b) žadatel/ka

D) ZÁVĚR

21. Vepište název vaší obce/města/městské části:

22. Kolik obyvatel má vaše obec/město/městská část?

(zvolte jednu z možností)

- a) méně než 5 000 obyvatel
- b) 5 001 – 10 000 obyvatel
- c) 10 001 – 30 000 obyvatel
- d) 30 001 – 100 000 obyvatel
- e) více než 100 000 obyvatel

23. V jakém kraji se vaše obec/město/městská část nachází?

(zvolte jednu z možností)

- a) Hlavní město Praha
- b) Středočeský kraj
- c) Jihočeský kraj
- d) Plzeňský kraj
- e) Karlovarský kraj
- f) Ústecký kraj
- g) Liberecký kraj
- h) Královéhradecký kraj
- i) Pardubický kraj
- j) Kraj Vysočina
- k) Jihomoravský kraj
- l) Olomoucký kraj
- m) Zlínský kraj
- n) Moravskoslezský kraj